

Egoten jakiteko eskala, guztiok berdina?

Zer zaila den egoten jakitea! Zuk ba al dakizu? ETBko *Barre libre*a saioan, Jon Plazaolak umorezko bakarriketa egin du gai hori ardatz hartuta.

Sekuentzia honetan, hau egin dezakezu:

- Hondartzan zeure egoteko moduz hausnartu.
- Entzundakoari buruzko ulermen xehea landu.
- Umorez eta ironiaz esaten denari erreparatu.
- *Zenbat eta..., orduan eta...* baliabidea egoki erabiltzen ikasi.
- Egoera batzuen inguruan hitz egin, eta sailkatu egokitasun-eskala baten arabera.
- Bakarriketa bat egin.

Eitb

Ikusi aurretik

1. Hondartzan egoteko moduak

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Bideoa ikusi aurretik, erantzun honako galdera hauei.

1. Hondartzara joaten zarenean, zer egiten duzu?
2. Eta inguruko jendeak zer egiten du?
3. Hondartzan zaudenean, zerk gogaitu edo molestatzen zaitu?
4. Zuk ba al dakizu hondartzan egoten ezer egin gabe?

Irudiak: Pixabay

Ikasgelan, elkartu ikaskide batekin, eta elkarri kontatu zer prestatu duzuen.

Ikusi bitartean

2. Zer kontatu digu Jon Plazaolak?

Ikusi *Barre libre*a ETBren saioko Jon Plazaolaren bakarrizketa. Ondoren, erantzun galderari.

Zeren inguruan aritu da Jon Plazaola?

Eitb

Egoten jakitea

Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

Elkartu ikaskide batekin eta komentatu elkarri 1. ariketako erantzunak. Jarraian, ikusi bakarrizketa berriro, eta egin ulermen-ariketak: hasteko, esan egia ala gezurra diren esaldiok.

Jon Plazaolaren ustetan...

1. Aitziberren aurkezpena oso txukuna izan da.
2. Egotea erraza da, baina egoten jakitea zaila.
3. Extremadurako amonek badakite egoten.
4. Hondartzak balio du jendartean zer gertatzen den islatzeko.
5. Bozgorailua zenbat eta handiagoa izan, orduan eta gustu musikal hobea izaten du jendeak.
6. "Gandua" hitz arrunta da bere inguruan.

Bete itzazue hutsuneak, bideoko hitz edo esamolde zehatzak erabilita.

1. Extremaduran, amonak atarira ateratzen dituzte, beltzez jantzita _____ egitera.
2. Hondartzan egoten ez dakienaren adibidea da: _____ baino handiagoa den _____ eramatea eta musika guztiokin partekatzea.
3. Musika _____ bezalakoa da: bakoitzari gustatzen zaio berea".
4. Bruma sartzen denean, jendeak jokutzen du _____ balitz bezala.
5. Haurrak galdu dituzten gurasoek, barruan, _____ daramate.

Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

TALDEAN

Ordена itzazue Plazaolak botatako ideiak, bakarrizketako hurrenkeraren arabera.

- ☐ a) Hondartzan *altaboza* eramaten dutenei kritika.
- ☐ b) "Gandua" edo "*bruma*" fenomenoarekin jendeak duen erreakzioa.
- ☐ c) "Egoten jakitea" kontzeptuaren aurkezpena.
- ☐ d) Gurasoek haurra ez galtzeko duten tentsioa.
- ☒ e) Aitziberren aurkezpenari buruzko umorea.

Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

Ikusi ondoren

3. Umorez eta ironiaz

TALDEAN

Jarraitu binaka elkartuta. Jon Plazaolak hainbat kontzeptu aipatu ditu bakarrizketan; lot itzazue dagozkien azalpenekin.

1) Egoten jakin

2) Bilaketa-posizioa

3) Gandua sartu da...

4) Prozesio guztia barrutik

a) Aitzakia hondartzan ez egoteko

b) Presio emozional handia barruan mantentzea

c) Lasai eta errespetuz egoteko gaitasuna

d) Haur galdu baten bila urduri-urduri jarrita

Jon Plazaolak umorea eta ironia erabili ditu etengabe bere diskurtsoan. Azalduko dituzue ondoko esanak? Zer esan nahi izan du?

a) Eskerrik asko, Aitziber, batez ere ETBko zuzendaritzaren partetik...

b) ...jendeak ez daki egoten, edo oso jende gutxik daki. Euzkitzek, bai. Xabier *Estar*.

c) Aitziberren entrenatzeko *playlista* ona bihurtzen dute hauek.

d) Jose Felipe Auzmendiren bitartez jakin nuen "gandua": guk denok bruma deitzen (esaten) diogun hori gandua dela.

Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

4. Zenbat eta bozgorailu handiagoa, orduan eta...

TALDEAN

Binaka jarrita, aztertu ondoko esaldiok. Denak dira zuzenak? Hala ez bada, zuzen itzazue, egitura egokia erabilita.

a. Gero eta *altaboz* handiagoa, gero eta bolumen handiagoa.

Zenbat eta altaboz handiagoa, orduan eta bolumen handiagoa.

b. Zenbat eta jende gehiago hondartzan, gero eta urduriago jartzen da.

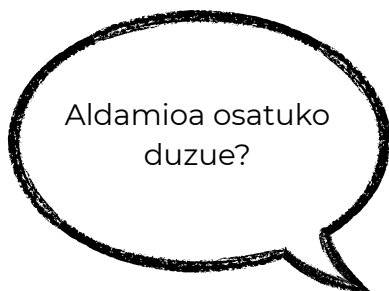

Pixabay

c. Zenbat eta gandu gehiago egon hondartzan, hainbat eta azkarrago ateratzen da jendea.

d. Gero eta ume gehiago uretan, orduan eta guraso gehiago bilaketa-posizioan.

e. Zenbat eta arinago ibili, orduan eta lehenago iritsiko gara.

GRADUATZAILEAK: kuantifikazioa adierazi

Honako hiru egiturok ontzat ematekoak dira:

Honako egitura ez da ontzat hartzekoa:

*

Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

Asmatu hiru adibide egoera honetarako, aurreko egitura erabilita.

Jendea ilaran urduritzen hasten da 30 segundoz itxaron behar duelako.

0. Zenbat eta helduagoak izan, orduan eta pazientzia gutxiago dugu..

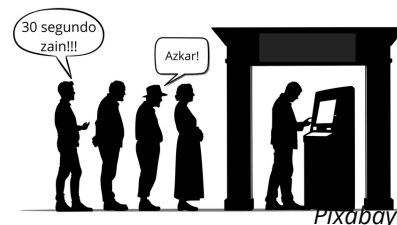
1.

2.

3.

Partekatu erantzunak talde handian.

Pixabay

5. Ba al dakite egoten? Egoteko eskala

TALDEAN

Jarri hiruko taldeetan. Irakurri ondoko egoerak, eta komentatu zer iruditzen zaizkizuen. Ba al dakite egoten? Zer egingo zenukete egoera horietan?

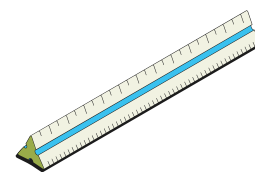
- a. Hondartzan, talde batek musika oso ozen jartzea "denon gozamenerako".
- b. Pertsona batek, liburutegian, aurikularrik gabe bideoak ikustea.
- c. Autoan doanean, norbaitek klaxona luzez jotzea semaforoa berde segundo batez egon ondoren.
- d. Jatetxe batean bazkaltzen zaudela, ondoko mahaiko haurrak oihuka ibiltzea eta gurasoek kasurik ez egitea.
- e. Busean norbaitek telefono-dei luze eta ozen bat egitea.
- f. Kontzertu batean norbaitek zure espazioa inbaditzea dantzan ari dela.
- g. Mugikorrari begira oinez ibiltzea, aurrean dagoenari erreparatu gabe.
- h. Zineman, norbaitek jaten aritzea era zaratatsuan (krispetak, poltsa irekitzeko...)

TALDEAN

Jarraitu hirunaka. Sailkatu aurreko egoerak 0tik 10erako eskalan, ondoko irizpideak kontuan hartuta. Adostu sailkapena, eta azaldu zergatik kokatzen duzuen egoera bakoitza toki horretan.

0-3 Ez dakite egoten, errespetu falta larriak	4-7 Ez dakite egoten, baina ez da errespetu falta	8-10 Kasu arinak dira, umore-kutsua ere izan dezakete

Partekatu erantzunak talde handian, eta saiatu sailkapena adosten arbelean.

6. Geu ere bakarriketari

TALDEAN

Banatu ikastaldea hiru multzotan, eta egokitu bakoitzari aurreko ariketako egoera-zerrenda bat. Talde bakoitzak bakarriketa bat prestatu beharko du, blokean agertzen diren egoerak azaltzeko. Prestatu azalpena, baina gogoratu ironia eta umorea sartzea garrantzitsua dela. 5 minutu inguruko azalpena egin beharko duzue, eta taldekide guztiok hartuko duzue parte. Eginkizunarekin laguntzeko, erreparatu aholkuei.

Bakarriketa

- Planifikazioa: hasiera eta bukaera ongi prestatu.
- Bat-batekotasunari bide eman.
- Aurrez aurreko interakzioa erabili, hurbiltasuna eskaini.
- Dinamikoa izan: hizkuntza ez-hitzezkoa, erritmoa, isiluneak...
- Zure esperientzia(k) txertatu, benetakoak zein asmatuak.
- Umorea eta ironia erabili.

Adimen artifizialak sortutako irudia

Bukatutakoan, talde handian aukeratu zein izan den bakarriketarik onena, barregarriena...

7. Bakarriketa gehiago ikusteko gogoz?

BAKARKA

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Gustura entzun duzu Jon Plazaolaren umorezko bakarriketa? Bada, hemen duzu aukera oso-osorik ikusteko! Horretaz gain, gogoratu etbon-en baduzula *Barre librea* saio guztiak ikusteko aukera.

Egoten jakitea (Jon Plazaola, Barre librea saioa).

Eitb

ERANTZUNAK

2. Zer kontatu digu Jon Plazaolak?

- Jon Plazaola, bakarriketan, "egoten jakitearen" inguruan aritu da, eguneroko bizikidetzako jarrera batzuei kritika umoretsua eginez.
- 1- gezurra (jendeak katez aldatuko du aurkezpenaren ondoren); 2- egia; 3- egia; 4- egia; 5- gezurra (gustu musikal txarragoa), 6- gezurra ("bruma" esaten diote, telebistan ikasi zuen hitza).
- 1- fotosintesia; 2- toalla, altaboza (bozgorailua); 3- puzkerra, 4- Txernobyletik ihes egindako gasa; 5- prozesioa.
- 1- e; 2- c; 3- a; 4- d; 5- b.

3. Umorez eta ironiaz

- 1- c; 2- d; 3- a; 4- b.
- a- Aitziberren aurkezpenaren ondoren, haren ustez, ez du inork jarraituko saioa ikusten.
b- Hitz-jokoa egin du: Xabier *Estar* / Xabier *Star* ("saber estar" da "egoten jakin" gaztelaniaz, eta "star" da "izarra" ingelesez).
- c- Aitziberren musika-gustua ez zaio ona iruditzen.
- d- Klean ez da hitz hori erabiltzen.

4. Zenbat eta bozgorailu handiagoa, orduan eta...

- a) Zenbat eta altaboz handiagoa, orduan/hainbat eta bolumen handiagoa.
- b) Zenbat eta jende gehiago hondartzan, orduan/hainbat eta urduriago jartzen da.
- c) Zenbat eta gandu gehiago egon hondartzan, hainbat/orduan eta azkarrago ateratzen da jendea. (ongi dago)
- d) Zenbat eta ume gehiago uretan, orduan/hainbat eta guraso gehiago bilaketa-posizioan.
- e) Zenbat eta arinago ibili, orduan/hainbat eta lehenago iritsiko gara. (ongi dago)

Euskal Gramatika. Lehen Urratsak V, 433. or. liburukian esaten denez, honako hiru egiturek ontzat ematekoak dira:

- zenbat eta... -ago, orduan eta... -ago
- zenbat eta... -ago, hainbat eta... -ago
- zenbat eta... -ago, hainbat... -ago

Baina *zenbat eta... -ago, gero eta... -ago egitura ez da ontzat hartzekoa.

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Aurkezpen txatxua. Aurkezpen ganoragabea, ergela.

Euzkitze. Xabier Euzkitze telebistako aurkezlea, batez ere pilota-partidak ematen dituen.

David Guetta. DJ eta musika-produktore ezaguna makrojaietan.

Zurrunga egiten dutenak. Lotan daudela zarata egiten dutenak.

Epelak aditu beharko ditu. Errieta egingo diote.

TRANSKRIPZIOA

Eskerrik asko, Aitziber, batez ere ETBko zuzendaritzaren partetik, ze oraintxe bertan jende guztiak Supervivientesera, klak, hortxe egin du, kar-kar-kar, Aitziberri esker. Gero, etxera bueltan esango dit: “Ai, ze presentazio (aurkezpen) txatxua egin dizuten (dizudan), maitti (maitea), barkatu”. Hori da Aitziber Garmendia. Bueno, zer egingo diogu!

Aizue, gauza batekin nator, beitu (begiratu): ze erraza den egotea, eta ze zaila, berriz, egoten jakitea. Ez? Egoteko, ez daukazue ezer egin beharrik: egon, besterik ez. Zera, Extremaduran portalean ateratzen dituzten amonak bezala, ez?: beltzez jantzi eta hortxe, egon, fotosintesia egiten. Baina jendeak ateratzen ditu: beltzez jantzi, portalera atera fotosintesia egitera. Baina jendeak ez daki egoten, ez daki egoten, edo oso jende gutxik daki. Euzkitzek, bai. Xabier Estar.

Hondartzak, adibidez, hondartzak egoten dakien eta ez dakien jendea desberdintzeko termometro oso egokiak dira. Oso erraza da hondartzan egotea, ez? Hondartzara joan, toalla zabaldu eta egon, punto (kito!). Ez, ba! Ez dakizu egoten, toalla baino handiagoa den altaboza (bozgorailua) hartuta joan baldin bazara hondartzara, eta Hacendadoko David Guetta bat bezala, zure musika guztiokin elkarbanatzen (partekatzen) jartzen baldin bazara. Ez dakizu! Ea, musika... musika puzkerra bezalakoa da: bakoitzari gustatzen zaio berea. Esan nahi dut; beti egiten diot galdera bat neure buruari, eta da: zergatik dira zurrunga egiten dutenak beti lo hartzen lehenak? Ez? Ba, berdina da: zergatik dira hondartzara altaboza eramaten dutenak beti gustu musikal txarra dutenak? Gainera, proportzionala da: gero eta (zenbat eta) altaboz handiagoa, gero eta (orduan eta) bolumen handiagoa, gustu musikal txarragoa. Osea, Aitziberren entrenatzeko playlista ona bihurtzen dute hauek. Hauei gustura entzungo nieke: súbeme la radio. Ahora mismo te la subo: a casa, contigo! Badaude egoten dakiten pertsonak ere bai (bai), hondartzan. Esan nahi dut: haurra begi-bistatik galdu eta hortxe, bilaketa-posizioan, isilik, aguantatzen. Hor, giltzurrunei helduta, prozesio guztia barrutik daramatenak esaten: “Mekabendio! Haur alu hori harrapatzen dudanean, epelak aditu beharko ditu!”.

Eta, baita ere, ez egoteko aitzakiak bilatzen dituztenak, hondartzetan. Gandua sartu dela, adibidez. —Jose Felipe Auzmendiren bitartez jakin nuen “gandua”: guk denok bruma deitzen (esaten) diogun hori gandua dela—. Aurrekoan, Donostian gandua sartu zen, bruma, laino pixka bat, ez? Ba, ematen du, bruma hori sartzen denean, ez dakit, Txernobyletik ihes egindako gasa dela, gandua izan beharrean; ze hori da: Txernobyletik ihes egindako gasa balitz bezala jokatzeko du jendeak, hondartza guztia enteratzeko moduan gainera, oihuka. Ze, klaro (jakina), altaboza jarrita dago ondoan... “Uy, la bruma; vaya bruma ha entrado; vámonos, antes de que nos pille la bruma”. Ze, brumatan?

Zer pasatzen da?...